

Midas Dekkers

ERIC SCHOONES

De cirkel is rond dan ooit

Foto's: Joachim Schoones

Interview

Hij loopt al zo'n halve eeuw mee in de milieubeweging en stond ook aan, of misschien beter bij, de wieg van De Faunabescherming, die hij koppig Kritisch Faunabeheer blijft noemen. Midas Dekkers studeerde biologie in Amsterdam, publiceerde vanaf zijn jonge jaren en las 27 jaar lang elke zondagochtend een column in het radioprogramma *Vroege vogels*. Terugkijkend op zijn laatste tv-programma *Het Ei van Midas*, constateert hij tevreden dat hij het kunstje nog niet is verleerd. Met zijn humor en tegendraadse standpunten is hij een graag geziene gast in talkshows. Zijn laatste boek *De Vergankelijkheid* verscheen dit voorjaar. *Times Literary Supplement* oordeelde al wat langer geleden: "Dekkers is a biologist by training and a genius by nature."

Midas Dekkers ziet de wereld met verbazing aan. Hij is somber en om een boodschap moet je aan zijn deur beter voorbij gaan. Wel zet hij zijn publiek graag even op losse schroeven met een somber verhaal op vrolijke toon. In de voetsporen van zijn grote voorbeeld Charles Darwin verkiest hij ijsberen over het tuinpad in obligaat geruite ochtendjas, boven het vrije veld en dan thuiskomen met een blaasontsteking. We praten over De Faunabescherming, over zijn afkeer van de plezierjacht, en waarom we ons gedragen zoals we dat doen.

Het decor is meer dan in orde. Midas Dekkers woont in oud-Hollandse stijl aan de Vecht in een statig 'goed automatisch geventileerd' pand. De hoge plafonds helpen niet om de kou van het stilzitten uit de botten van de kamergeleerde te verdrijven maar dubbel glas wordt in huize Dekkers niet overwogen: "Nee, dan krijg je een huis met van die dode ogen. Dat doe je maar in je nieuwbouwwijkje. Ik hou van oude huizen, die moet je blijven gebruiken."

Je was betrokken bij de oprichting van De Faunabescherming en je hebt als eerste redacteur dit tijdschrift zijn naam gegeven. 'Laten we zeggen dat ik erbij was, ik was niet de meest actieve oprichter. Het is opgericht door een aantal vogelaars die boos waren op de officiële vogelbeschermingsinstanties, die nogal schietend door de natuur trokken. Net zoals de hele natuurbescherming, dat zijn de meeste mensen vergeten, is de Vogelbescherming voortgekomen uit de jacht. Laat ik het netjes zeggen, een deel van de bestuurders van de Vogelbescherming beschermden die vogels alleen maar om er genoeg over te houden om op te kunnen schieten. Dat begon op te vallen en de jongere, wat militantere vogelliefhebbers protesteerden. Ze zagen hoe de oude garde hun geliefde vogels afknalde, maar het protest haalde maar weinig uit. De verenigingsstructuur was zodanig dat de jonge querulanten weinig poot hadden om op te staan. Uit die onvrede en frustratie, is in mijn herinnering de stichting Kritisch Faunabeheer voortgekomen. Zo blijf ik De Faunabescherming maar noemen.

In de eerste jaren heb ik, als zeer fel tegenstander van de plezierjacht, enthousiast meegedaan met demonstreren, zoals dat toen hoorde, in de hoop dat het iets zou uithalen, maar naar

mijn smaak is de cirkel rond. Ik lees steeds meer artikelen en boeken waarin de jacht vergoelikt wordt, en soms ben ik bang dat het imago van de jacht zelfs beter is dan het ooit was.'

Hoe hebben de jagers dat voor elkaar gekregen?

'Ze hebben nu een zekere intellectuele status verworven door zich met de literatuur in te laten, een weg die een jaar of vijftien geleden ook de sporters zijn ingegaan met literaire sporttijdschriften. Vijfentwintig jaar geleden zou je als intellectueel niet graag betrappt worden met een voetbalbroekje op weg naar het sportveld. Tegenwoordig is sportcultuur en de jagers volgen dezelfde route.'

En die modieuze dames uit de grachtengordel?

'Ja, dat is een soort doorgeslagen emancipatie. Kennelijk vinden ze de emancipatie van de vrouw belangrijker dan de emancipatie van het dier, en daarom laten ze zien dat vrouwen ook wel kunnen en willen jagen. Ze willen af van het oude rolpatroon van de man die jaagt en de vrouw die thuis de konijnenpootjes moet aanbraden.'

Oogsten uit de natuur, zo noemen die dames wat ze doen.

'Dat is de ouderwetse redenatie: de natuur is aan de mens gegeven en als we daar netjes mee omgaan dan mogen wij oogsten. In bos en veld

net zo goed als op akker en wei. De natuur als vrolijker weiland, waar dieren nog wat mogen huppelen voordat ze uiteindelijk hetzelfde lot als de dieren uit

de bio-industrie moeten ondergaan.'

Wat is er gebeurd met de bondgenoten bij Vogelbescherming, Natuurmonumenten, provincies. Ze pleiten allemaal voor beheer.

'De Vogelbescherming is mijn aartsvijand. Ik heb zelfs nog publiekelijk ruzie met ze mogen maken, wat slecht afliep, want ik begon me op te winden. Dat moet je nooit doen, maar ik wordt

zo bloedlink van die jongens. Stel je voor dat je een vogel bent en je wilt beschermd worden. Je meldt je aan bij de Vogelbescherming. Je moet 35 euro betalen, je krijgt een paar keer een blaadje in de bus, en dan zeggen ze: "Maar nu moet u wegwezen want we moeten nog wat ganzen gaan schieten." De Vogelbescherming heeft een indeling gemaakt in 'über' en 'unter' vogelsoorten. De eerste staan in hun blaadje en die worden met alle egards beschermd, zoals de grutto, die tot mijn stomme verbazing vorig jaar werd verkozen tot vogel van het jaar. Niemand die ik ken zet de grutto bovenaan, maar het is toevallig wel een van de vogels die volgens de Vogelbescherming extra aandacht verdient. Over ganzen hoor je ze nooit meer, maar als één

vogel die titel van vogel van het jaar verdient, dan is het de gans. Er zijn meer ganzen dan ooit, de Vogelbescherming zou jubelend op de daken moeten staan: "Het doel is bereikt en als er iemand aan onze ganzen komt dan krijgen ze met ons te maken!" Maar nee, niets daarvan. Om vriendjes te blijven met jagers, terreinbeheerders, agrariërs, de regering, het CDA en al die ruiven waaruit ze mee-eten, houden ze de zaak keurig netjes onder de pet en terwijl wij hier zitten, gaat de jacht vrolijk verder.'

Je noemt ganzen Joodse vogels.

'Ja, het zijn de schlemielen onder de vogels.'

Over het WNF maak je je ook zorgen.

'Ik weet niet wat die jongens bezielt. Nu hebben ze bij Naturalis, het zoölogisch museum, dat is nota bene mijn achtergrond, een meneer als uithangbord in dienst genomen die bovenop krokodillen springt en haaien achterna zit, zoals we dat sinds de oude Brehm niet meer hebben meegemaakt. Brehm beschreef in zijn *Tierleben* geen dier voordat hij er eigenhandig eerst twintig om zeep had geholpen. Ik zal het hem niet kwalijk nemen, dat was in zijn tijd 'the thing to do'. Zijn generatie natuurliefhebbers, die van luipaard op schoot, was de laatste die het recht had om stiekem lelijk te doen tegen beesten, ter wille van het grote publiek. Maar dat er in 2017 een of

'De anti-jacht lobby zit met lege handen.'

andere woudloper symbool staat voor de natuurbescherming, doet mij het ergste vrezen voor de toekomst.'

Het blijft toch een droevig verhaal op vrolijke toon.

'Tsjja, als ik het ook nog op droevige toon moet gaan vertellen, dan is de tijd voor actieve euthanasie wel erg nabij.'

Er wordt vaak gesproken over natuurlijk evenwicht, de natuur regelt het zelf, niet ingrijpen, dan komt het goed.

'Je hebt de jagers die zeggen dat ze af en toe flink tekeer moeten gaan anders loopt het uit de hand, en aan de andere kant heb je Kritisch Faunabeheer, dat zegt als je eraf blijft, dan herstelt het natuurlijk evenwicht zich vanzelf. Ik weet niet wie er gelijk heeft, en het zou buitengewoon aardig zijn om een keer de proef op de som te nemen op een terreintje waar de natuur een paar maanden met rust wordt gelaten. Maar dat gebeurt niet, want er is altijd wel een jager, een bioloog, een terreinbeheerder of andere bemoeial die er niet met zijn fikken af kan blijven.'

Dat is nu weer aan de hand met de Oostvaardersplassen.

'Ja, het voorbeeld bij uitstek.'

Er moet geld verdiend worden.

'Inmiddels is het algemeen economisch denken met de marktwerking tegenwoordig zover gevorderd dat zelfs de natuur, een niet-materiële waarde, geld moet opleveren. Ik wordt daar heel defaitistisch van. De Oostvaardersplassen berusten op een gigantisch misverstand. Je moet keuzes maken. Of het is agrarisch terrein en dan moet je goed op de koeien passen, of het is natuurgebied en dan moet je genadeloos afwachten hoe het met die zielige beestjes na een strenge winter gaat. Maar nu doen we allebei, volgens de menselijke en natuurlijk jurisdictie en dan wordt het een zootje. Ik begin me toch weer op te winden.'

Het is onze gespleten natuur?

'Ja, met de ene hand aai je de hond en met andere voer je hem een stukje varken.'

Dat zit diep?

'Er is hier in Weesp nog steeds een dierenwinkel, waar je heerlijke knabbeltjes voor je halsbandparkiet kunt kopen en daar hangen de schepnetten om een snoek uit het water te halen voor de sportvissers, keurig naast de schepnetjes om je goudvis in het aquarium te vertroetelen. Niemand zet er vraagtekens bij. We zien wat we willen zien. Desastreus voor de anti-jacht lobby is ook de opkomst van de culi's. Eten, eten, eten is de

norm. Elk tweede huis in Amsterdam is een restaurant en ze weten van gekkigheid niet meer wat ze nog op tafel moeten zetten. De bontjassen zijn van de baan maar een stukje ree is de normaalste zaak van de wereld. Sterker nog, de *Volkskrant*, die toch qua achtergrond en mentaliteit tegen de plezierjacht zou moeten zijn, puilt tegen Kerstmis uit van de wildrecepten.'

Het wordt zelfs aangeprezen als duurzaam en diervriendelijk, die beestjes hebben toch een goed leven gehad...'

'Ja, helaas was de dood een beetje aangeschoten. Mensen informeren helpt niet. Vroeger hadden we een agrarische maatschappij waarin alle kinderen opgroeiden als drijver bij de jacht. Ze zagen met hun eigen ogen wat een bloederige bedoening het was, maar dat heeft ze niet ervan weerhouden om zelf jager te worden. We vertellen elkaar sprookjes, we laten de werkelijkheid niet zien en al zie je de werkelijkheid, het maakt niets uit.'

Kun je de plezierjacht vergelijken met de bio-industrie?

'Dat woord bio-industrie was een gouden greep. Dat gaf ons meteen honderd punten voorsprong. Net zoals de term "genetische manipulatie". Je zou denken dat het gelijk uiteindelijk moet winnen en dan is het op je oude dag, zelfs ik ben ooit jong geweest, treurig te moeten constateren dat veel te vaak het ongelijk er met de overwinning vandoor gaat.'

Hij lacht: 'En dan hebben we Trump ook nog! Helaas, over Trump is alles al gezegd.'

De wereld wil bedrogen worden.

'Ja, vannacht zag ik op de televisie een programma over de opkomst van Mussolini. Als jongen was hij al een bruto en hij stelde niks voor, geen enkele geestelijke bagage. In een mum van tijd had hij honderdduizenden Italianen achter zich, die allemaal dezelfde liedjes zongen en dezelfde armpjes omhoog staken. Mensen kijken massaal naar natuurprogramma's, miljoenen smullen van Planet Earth en van David Attenborough. Ik zou het prachtige programma's vinden als de volgende dag de aanmeldingen bij natuurorganisaties overstroonden en de plezierjacht werd afgeschaft, maar niets daarvan. De mensen vallen heerlijk in slaap bij die prachtige films en de volgende ochtend staan ze helemaal fit weer op

om de wereld verder naar de kloten te helpen. De enige goede zin die ik in mijn leven heb opgeschreven en die ik graag mag citeren, met bronvermelding uiteraard, luidt: "Er bestaat geen vooruitgang, er bestaat geen achteruitgang, er bestaat alleen maar gang." Mensen maken zich ontzettend druk, en de ene helft gaat linksaf, de andere helft is even druk met naar rechts gaan, het resultaat: alles blijft hetzelfde. En het allertreurigste dat je daarover kunt zeggen is dat het misschien ook maar beter is ook.'

Je zei ooit dat niets doen vaak het beste is, veel problemen lossen zichzelf op.

'Ja, dat is zoals verstandige huisartsen werken. Ik bewonder Lewis Thomas, een arts, die als een van de eersten, columns schreef over de natuur. Hij schreef een prachtig stukje waarin hij zegt dat kinderen van artsen de minste medicijnen slikken. Die artsen hebben geen tijd, ze schepen hun kinderen af met een aspirientje en het gaat prima.

Maar helaas moet iedereen zich altijd overal mee bemoeien. Biologen zijn nog het ergst. Ze hebben maar één taak op deze wereld, de natuur beschermen en dat doe je niet door er steeds aan te zitten. Wij als hoger opgeleiden, die tegenwoordig in zo'n slecht aanzien staan, zouden beter moeten weten.'

Maar het gebeurt toch met de beste bedoelingen?

'Je komt steeds weer op de klassieke tweedeling tussen denken met je hoofdje en denken met je hartje. Je ziet het nu ook in de politiek vooral gaan om onderbuik-sentimenten.

Mijn hoofd zei dat ik vegetariër moest worden, maar mijn buik vond de tijd daarvoor nog niet gekomen. En dan zijn er drie mogelijkheden. Je geeft je hoofd gelijk en de rest van je leven blijft het knagen. Als je buik het wint, zit je de rest van je leven met een schuldgevoel of je schipper wat, dat is wat de meeste mensen doen. Ik probeerde twee jaar lang vegetariër te zijn, het waren de zwartste jaren van mijn leven. In die tijd was je als vegetariër een zonderling en verkeerde je in het gezelschap van soortgenoten die jou met hun tulbanden, pukkels en macrobiotische onzin nog eens goed inwreven hoe absurd het was om vegetariër te zijn. Na twee jaar struikelde ik over een Hemaworst en sindsdien noem ik mij geen dierenvriend meer. Wild heb ik nooit

geeten, maar als bioloog op televisie moet je weleens een cavia eten omdat de regisseur dat leuk vindt, ik eet kip en koe, waarom dan geen cavia.'

En insecten? Minder aaibaar, minder empathie?

'Het is een kwestie van ontwikkeling. In mijn boek *De larf* heb ik een soort pleidooi gehouden voor het eten van insecten. Ik neem daar nu afstand van. Ik wilde ooit wantsenkenner worden en twee jaar lang heb ik elke wants die ik te pakken kon krijgen aan een speld geregen en in een doos gestopt. Ik vond dat geweldig leuk: prielen, pootjes en sprietjes rechtzetten, tot ik erachter kwam, dat het aan spelden rijgen toch wel een heel slechte manier om je liefde voor een bepaald dier tot uitdrukking te brengen. Sindsdien heb ik ook medelijden met insecten. Als er nu

eentje op mijn arm zit in de zomer, altijd eerst determineren en dan pas besluiten wat zijn lot zal zijn. Het gaat er niet om of je vindt dat een konijntje meer waard is dan een insect. Maar het getuigt niet van respect voor alles wat er in de natuur rondhuppelt, om het aan spelden te rijgen of met camera's in nestkastjes te begluren.'

Respect is ver te zoeken.

'Het is de enige redding voor de natuurbeweging en dat zeg ik omdat ik me heel grote zorgen maak om de natuurbeweging. Ik ben bang het daarmee nog slechter zal gaan dan het al ging. De natuurbescherming in Nederland berust in wezen op het gedachtengoed van Eli Heimans en Jac. P. Thijsse. Bij natuur denk je nog steeds aan de Verkadeplaatjes, dat is een typisch blanke aangelegenheid en daar hebben al die nieuwe Nederlanders, die blauwe, groene, gele, bruine

Nederlands in het algemeen geen boodschap aan. Niet-westerse culturen hebben of heel weinig of een heel ander begrip van natuurbescherming. Ik heb als blanke ouwe zak geen idee van hoe je een mohammedaan van de natuur kunt laten genieten, anders dan door te picknicken op de parkeerplaats. Tien jaar geleden bedacht iemand het smulbos. Anders dan wandelen met de handjes op de rug, zou eten uit de natuur de manier zijn om het contact tussen niet-westersen en de natuur te herstellen. Hoon was terecht zijn deel, maar hij legde wel de vinger op zere plek. In sommige steden is de helft van de bevolking al niet meer van Nederlandse afkomst, terwijl bij bijeenkomsten van natuurbeschermers iedereen zo wit is als een tafellaken. We bereiken dus een groot deel van bevolking niet en we verdiepen ons ook niet echt in anderen. Gesprekken over buitenlanders gaan altijd over andere problemen, en ik ben bang dat als we eerst al die andere problemen moeten oplossen, er dan niets van de natuur overblijft.

De cirkel is ronder dan ik voor mogelijk had gehouden. We zijn weer terug bij het uitgangspunt, we hebben heel hard gelopen maar zijn geen meter vooruit gekomen. Op natuur- en milieubeschermingsgebied zijn er belangrijke, weliswaar niet principiële dingen bereikt, maar de anti-jacht lobby zit met lege handen. Dat is mijn droeve

oude mannen conclusie. Was je hier 25 jaar geleden gekomen, dan had je hier een vrolijke Dekkers aangetroffen. Toen waren we op de goede weg, er zijn toen veel maatregelen genomen waar we tevreden over zouden kunnen zijn, maar halverwege de heuvel zijn we weer net zo hard naar beneden gegleden. Het is handiger om even goed na te denken en je vervolgens af te vragen hoe dat is gekomen, en hoe we dat in de toekomst beter zouden kunnen doen. Ik weet het niet, ik ben zeventig, mijn generatie heeft zijn best gedaan, misschien dat de jongeren daar met nieuwe middelen iets van weten te bakken. Ik kan je niet echt helpen aan een oplossing. Je kunt ook bij jonge mensen op bezoek gaan. Die juichen want er zijn meer vegetariërs dan ooit, en je kunt links- of rechtsdraaiend Oost-Aziatisch kersensap krijgen zoveel je maar wilt. De jongelui zijn nu hun heuveltje aan het oprabbelen, maar de grote berg is een ander verhaal.'

Geen vrolijke boodschap.

'Nee, maar we moeten de moed niet opgeven, er is geen voor of achteruitgang, maar er is wel gang.'

Das een mooie laatste zin.

'En er zijn lekkere koekjes.'

